



ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ALPHONSE DAUDET

Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

'Ανεβαίναμε τή λεωφόρο των 'Ηλυσίων Πεδίων με τὸ δόκτορα Β... ἀναπολώντας καθὼς κοιτούσαμε τοὺς τοίχους τοὺς τρυπημένους ἀπὸ τὶς βίδες, τὰ πεζοδρόμια τὰ βουλαιαγμένα ἀπὸ τὰ μυδράλια, τὴν ἱστορία τοῦ πολιορκημένου Παρισιῦ, ὅταν ἔξαφνα ὁ δόκτωρ στάθηκε, καὶ δείχνοντάς μου ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα γωνιακὰ σπῆτια, πού με τὴν ἰσχυρὰ μεγαλοπρέπεια εἶπε ὀρθωμένα γύρω ἀπὸ τὴν θριαμβευτικὴ 'Αψίδα :

— Βλέπεις, μού εἶπε, αὐτὰ τὰ τέσσερα παράθυρα τὰ κλειστὰ ἐκεῖ ψηλά σ' αὐτὸ τὸ μπαλκόνι ; Κατὰ τὶς πρώτες ἡμέρες τοῦ Αὐγούστου, αὐτοῦ τοῦ τρομεροῦ Αὐγούστου τῆς περασμένης χρονιάς, πού εἴταν γεμάτος ἀπὸ συμφορὰς καὶ καταστροφὰς γιὰ τὸν τόπο μας, με προσκάλεσαν σ' αὐτὸ τὸ σπῆτι γιὰ μιὰ περίπτωση κεραυνοβόλου ἀποπληξίας. Εἶχε προσβληθεῖ ὁ γέροντ συνταγματάρχης Ζοῦβ, ἕνας θαρραλὸς τῆς Πρώτης Αυτοκρατορίας, ἀνθρωπος γεμάτος πατριωτισμὸ, ὁ ὁποῖος μόλις κηρύχθηκε ὁ πόλεμος πῆγε νὰ κατοικήσει στὰ 'Ηλύσια Πεδία σ' ἓνα διαμέρισμα με μπαλκόνι.. Μάντεψε γιατί ; Γιὰ νὰ παρευρεθεῖ στὴ θριαμβευτικὴ ἐπάνοδο τῶν στρατευμάτων μας... Δυστυχισμένε γέροντ ! Ἡ εἰδησις τῆς ἡττας τοῦ Βισσεμπόργκ τοῦ ἦρθε καθὼς σηκωνότανε ἀπὸ τὸ τραπέζι. Διαβάζοντας καὶ τὸνομα τοῦ Ναπολέοντος μέσα στὸ δελτίο τῆς καταστροφῆς αὐτῆς ἔπεσε κάτω κεραυνοπληκτός.

Βῆκα τὸν ἀρχαῖο θαρραλὸν πεσμένο φαρδὺ πλατὺ κάτω στὸ πάτωμα τοῦ δωματίου, με τὸ πρόσποπ τοῦ γεμάτο αἷματα, σὰ νὰ τὸν εἶχαν χτυπήσει μ' ἓνα βαρὺ εργαλεῖο. Ὁρθός, ἔπρεπε νὰ εἶνε πολὺ ψηλός· ἐξαπλωμένος, ὅπως τὸν εἶδα, φαινόταν γίγας. Εἶχε ὥρατα χαρακτηριστικά, δόντια ὑπέροχα, σγουρὰ μαλλιά κάτωσπρα... Εἴταν ὀγδόντα χρονῶν καὶ φαινόταν ἐξήντα. Κοντὰ τὸν εἶταν γονατισμένη ἡ μικρὴ του ἐγγόνη, γεμάτη δάκρυα. Τοῦ ἔμοιαζε πολὺ. Βλέποντάς κανεὶς καὶ τοὺς δύο, τὸν ἕναν στὸ πλευρὸ τοῦ ἄλλου, θὰ τοὺς εἶπαινε γιὰ δύο ὥρατα ἑλληνικὰ μετάρλια, καμωμένα ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι, μοναχὰ πού τὸ ἓνα ἦταν καλιό, ζωματομένο, κάπως σβυσμένο στὶς λεπτομέρειες καὶ τὸ ἄλλο λαμπρὸ καὶ καθαρό, με ὅλες τὶς ἀστραπὲς καὶ φρεσκάδα τοῦ καινούργιου.

Ὁ λόγος αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ με συγκίνησε. Κόρη κ' ἐγγόνη στρατιωτικῶν, εἶχε τώρα τὸν πατέρα της στὸν πόλεμο, στὸ Ἐπιτελεῖο τοῦ Μάκ - Μαὸν καὶ ἡ εἰκόνα αὐτοῦ τοῦ κλωροῦ γέροντ πού εἴταν πεσμένος ἀναίσθητος μπροστὰ της, ἔπρεπε νὰ τῆς φέρονε πού εἶταν μυαλό της μ' ἄλλη εἰκόνα σχετικὴ με τὸν πατέρα της, ὅχι λιγώτερο τρομερὸ. Τὴν καθήσυχαια γιὰ τὸν παπού της ὅσο μπορούσα, μὰ, στὸ βάθος, πολὺ λίγες ἐλπίδες διατηροῦσα. Ἄμα κανεὶς προσβληθεῖ σὲ ἡλικία ὀγδόντα χρονῶν ἀπὸ ἡμιπληγία σπανιτάτα ζεῖ. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες ὁ ἀσθενὴς ἔμεινε σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι τῆς ἀκίνησι καὶ τῆς ναρκώσεως... Ἐνταμεταξὺ ἡ εἰδησι τοῦ Ρεῖσχόφφεν ἔφτασε στὸ Παρίσι. Θυμάσαι με πού παράδοξο τρόπο. Ὡς τὸ βράδι πιστεύαμε ὅλοι ὅτι κερδίσαμε μιὰ μεγάλη νίκη, στὴν

ὁποία οἱ Πρώσοι ἔχασαν εἴκοσι χιλιάδες νεκροὺς κ' ὅτι ἐπιάσαμε αἰχμάλωτο τὸν Γερμανὸ διάδοχο... Δὲν ξέρω πού θά'υμα, πὺ μαγνητικὸ ρεῦμα, πὺ ἀντήχησι τῆς ἐθνικῆς χαρᾶς μετέφερε τὴν εἰδησι αὐτὴ στὸ δυστυχισμένο παράλυτο συνταγματάρχη. Ἐκεῖνο τὸ βράδι, πλησιάζοντας τὸ κρεβάτι του τὸν βῆκα διαφορετικόν. Τὰ μάτια του εἴταν σχεδὸν καθαρὰ κ' ἡ γλῶσσα του ἐλαφριά. Εἶχε τὴ δύναμη νὰ τραυλίση δύο φορὰς :

— Νί...κη !... Νί...κη !...

— Μάλιστα, συνταγματάρχη, μεγάλη νίκη.

Καὶ ἐφόσο τοῦδινα λεπτομέρειες γιὰ τὴ μεγάλη αὐτὴ ἐπιτυχία τοῦ Μάκ - Μαὸν ἔβλεπα τὰ χαρακτηριστικὰ του νὰ συνέρονται, τὴν ὄψη του νὰ φωτίζεται...

Ὅταν ἐβῆκα ἔξω, ἡ νέα κόρη με περιέμενε ὀρθὴ καὶ κατάχλωμη μπρὸς τὴν πόρτα. Ἐκλαίει με λυγμούς.

— Μὰ ὁ παπούς σου σώθηκε ! τῆς εἶπα πιάνοντάς την ἀπὸ τὰ γέλια.

Τὸ δυστυχισμένο κορίτσι μόλις μπόρεσε καὶ μοῦ ἀποκρίθηκε. Εἶχε τοιχοκολλητὴ ἢ πραγματικὴ εἰδησι τοῦ Ρεῖσχόφφεν, ἡ εἰδησι τῆς καταστροφῆς, τῆς φυγῆς τοῦ Μάκ - Μαὸν, τῆς συντριβῆς τῆς στρατιάς. Ἀλληλοκοιταζόμεστε ἐντρομοί... Ἐκείνη ἀπελπιότανε, ἀναλογιζομένη τὸν πατέρα της. Ἐγὼ ἔπρεμα σκεπτόμενος τὸ γέροντ. Ἄσφαλός δὲ θ' ἀντιστεκότανε καὶ σὲ δεύτερο χτύπημα. Καὶ ὥστόσο τί νὰ κάνωμε ; .. Νὰ τὸν ἀρήσομε στὴ χαρὰ του, στὴν πλάνη του πού τὸν ἔκανε νὰ ξαναζήσει !... Μὰ τότε ἔπρεπε νὰ τοῦ κοῦμε ψέματα...

— Ἐ καλὰ, θὰ πῶ ψέματα ! μοῦ εἶπε ἡ ἠρωϊκὴ κόρη σκουπίζοντας γρήγορα τὰ δάκρυα της καὶ, ὅλη γεμάτη λάμψη, μπῆκε στὸ δωμάτιο τοῦ παποῦ της.

Αὐτὸ εἴταν γι' αὐτὴ ἓνα πολὺ σκληρὸ καθήκον. Τὶς πρώτες ἡμέρες δὲν εἴταν καὶ δύσκολο. Τὸ μυαλό τοῦ γέροντ εἴταν ἀδυνατισμένο καὶ γελιότανε σὰν παιδί. Μὰ ὅσο γινότανε καλύτερα τόσο καὶ τὸ μυαλό του ξεκαθάριζε. Ἐπρεπε νὰ τὸν κρατᾶει ἐνήμερος τῶν κινήσεων τῶν στρατευμάτων, νὰ συντάσσει γι' αὐτὸν ψευτικὰ δελτία τῶν ἐπιχειρήσεων. Θὰ λυπότανε κανεὶς σ' ἀληθινὰ βλέποντας αὐτὸ τὸ ὥρατο παιδί, γοργὸ νύχτα μέρα πάνω ἀπὸ τὸ χάρτη τῆς Γερμανίας, νὰ καρφιστῶνε μικρὸς σημαῖουλες ἐδῶ κ' ἐκεῖ, προσαπθῶνας νὰ συνδυάσει μὰ νικηφόρο προέλασι τοῦ στρατοῦ μας· κατὰ τὰ δελτία της ὁ στρατάρχης Μπαζαῖν βάδιζε κατὰ τοῦ Βερολίνου, ὁ Φροσσάρδ βρισκόταν στὴ Βαυαρία κ' ὁ Μάκ - Μαὸν στὴ Βαλτικὴ. Γιὰ ὅλα αὐτὰ μοῦ ζητοῦσε συχνὰ συμβουλὰς κ' ἐγὼ τὴ βοηθοῦσα ὅσο μπορούσα· μὰ ἐκείνος πού μὰς ἐξυπηρετοῦσε περισσότερο σ' αὐτὴ τὴ φανταστικὴ εἰσβολὴ εἴταν ὁ ἴδιος ὁ παπούς της. Εἶχε διασχίσει τὴ Γερμανία νικητῆς τόσος φορὰς στὴν πρώτὴ αυτοκρατορία ! Τὰ εἶξε ὅλα... «Ναί, μὰς ἔλεγε, ἀπὸ πού θὰ βαδίσουν τώρα... Νὰ τί θὰ κάνουν...» καὶ οἱ προβλέψεις του ἐπραγ-



ματοποιούντο πάντοτε, χάρη στα ψεύτικα δελτία μας πράγμα που τον έκανε άρκετα περήφανο.

Μά δυστυχώς όσες μάχες κι' αν έκερδίσαμε, όσες πόλεις κι' αν κυριεύαμε, ποτέ δεν έβραδίσαμε άρκετά γρήγορα γι' αυτόν... Είταν άχόρταγος ό γέρος !... Κάθε μέρα πηγαίνοντας, μάθαινα και μία καινούργια νίκη :

— Γιατρέ, πήραμε τή Μαγεντία, μου έλεγε δυνατά ή εγγόννη του έξω από τό δωμάτιό του μ' ένα παραχτικό χαμόγελο και άμέσως άκουγα μέσ' από τό δωμάτιό μου φωνή χαρούμενη που μου φώναζε :

— 'Ωραία ! όραία !... Σε όχτώ μέρες θά μπορούμε μέσα στο Βερολίνο.

Σκεφτήκαμε τότε μήπως θά είταν καλλίτερα αν τον μεταφέραμε σέ μία έπαρχία, μά τότε, μόλις βρισκόταν έξω, θά τά μάθαινε όλα και τον εύρισκε πολύ άδύνατο άκόμα, πολύ άνίκανο γιά νά μάθει τήν άλήθεια. Και άποφασίσαμε νά μείνει στο Παρίσι.

Τήν πρώτη μέρα τής πολιορκίας, πήγα σπτι τους—τό θυμάμαι — πολύ συγκινημένος, μ' αυτή τήν άγωνία στήν καρδιά που έφερανε σέ όλους μας τό κλεισιμο των πυλών του Παρισιού, ή μάχη κατ' άπ' τά τείχη του, ή μεταβολή των προαστείων μας σέ σύνορα. Ηΐρα τό γέρο καθισμένο στο κρεβάτι του νεανικό και περήφανο.

— "Ε λοιπόν, μου ειπε, άρχισε επιτέλους αυτή ή πολιορκία...

Τόν έκοίταξα έκπληκτος.

— Πώς, συνταγματάχα μου, τό ξέρετε ;...

Η εγγόννη του στραφικε προς έμέ :

— "Ε μά ναί, γιατρέ, ειπε. Είναι τό νέο τής ήμέρας αυτό : ή πολιορκία του Βερολίνου άρχισε...

Τό έλεγε μ' ένα ύφος τόσο ποζάτο, τόσο ήρεμο. Πώς είταν δυνατό νά μάθει ό γέρος τέτοιο πράγμα; Τά κανόνια των φρουριών δέ μπορούσαν νά τάκούση γιατί ή άποπληξία του είχε έλαττώσει πολύ τήν άκοή. Τό δυστυχισμένο Παρίσι, τό πένθιμο και άναταραγμένο, δέ μπορούσε νά τό δει. Τό μόνο που έβλεπε άπ' τό κρεβάτι του είταν ένα κομμάτι τής Θριαμβευτικής 'Αψίδος και μέσα στήν κάμαρά του, όλόγυρά του, ένα πλήθος μικροαντικείμενα που έίσχυαν τίς πλάνες του : πορτραίτα στρατηγών, λιθογραφίες μαχών, ό 'Αειδούς, και έπειτα μεγάλες, όλόισες κοινόσες στολιόμενες μέ χάλκινα άναμνηστικά αντικείμενα, φοροτάμενες μέ λείψανα αυτοκρατορικά, μέ μετάλλια μπρούντζους, κ' ένα κομμάτι πέτρας τής 'Αγίας 'Ελένης σ' ένα γυάλινο δοχείο.

Τόν καυμένο τό συνταγματάρχη ! Η άτμόσφαιρα αυτή των νικών και των κατακτήσεων περισσότερο άπ' ότι έμεις μπορούσαμε νά τού πούμε, τον έκαναν νά πιστεύει στήν πολιορκία του Βερολίνου.

Από τήν ήμέρα εκείνη οι στρατιωτικές μας επιχειρήσεις άλοποικήθηκαν πολύ. Η κατάληψη του Βερολίνου δέν ήταν παρά ζήτημα ύπομονής. Κάθε τόσο, όταν ό γέρος έπληττε πολύ, του διαβάζαμε ένα γράμμα του γιου του—γράμμα φανταστικό φυσικά άφου δέν έπετρέπετο ή είσοδος κανενός πράγματος στο Παρίσι και άφου, από τή μάχη του Σεντάν, τό γιούς του είχε συλληφθεί αιχμάλωτος.

Φαντάζεσθε τήν άπελπισία τής δυστυχισμένης αυτής κόρης, που δέν είχε ειδήσεις από τον πατέρα της, που είξερε ότι είχε αιχμάλωτος, στερημένο των πάντων, άρρωστος ίσως, και που είταν ύποχρεωμένη νά παρουσιάσει πλαστά γράμματά του, κάποις σύντομα, στα όποια ό πατέρας έγραφε εύθυμα πράγματα. Κάποτε ή δύναμη τήν έγκατέλειπε βδομάδες όλόκληρες περνούσαν χωρίς ειδήσεις. Ο γέρος άνησυχούσε, δέν έκοιμόταν. Τότε γρήγορα γρήγορα εκείνη έσκόρωνε ένα γράμμα από τά συνηθισμένα, σταλμένο τάχα από τή Γερμανία τό όποιο πήγαινε και τού τό διάβαζε στο κρεβάτι της, συγκαταπώντας τά δάκρυά της. Ο συνταγματάρχης άκουγε μέ θρησκευτική προσοχή, χαμογελώντας, μέ ύφος άνθρώπου που ξέρει άπ' αυτά, έπιδιοκίμαζε, έκριτικίζε, μάς έξηγούσε τά όλίγο μπερδεμένα νέα. Έκει όμως που είταν ξεχωριστά ώρατος είταν στις άπαντήσεις που έστελνε στο γιού του: «Μην ξεχνάς, τού έγραφε, ότι είσαι Γάλλος. Έσο γενναίωψυχος άπέναντι των έχθρων σου. Μην τους κάνεις νά αισθάνονται πολύ βαρεία τήν εισβολή μας...» Και έπακοιουθούσαν άτελείωτες συστάσεις, περι σερβασμού των ιδιοκτησιών, σύγγενιας προς τίς γυναίκες, ένας άληθινός καθέξ στρατιωτικής τιμής προς χόσην των κατακτητών. Μπέρδους άκόμα εκεί γενικές παρατηρήσεις επί τής πολιτικής, και τους όρους που έπρεπε νά επιβάλλουμε στους νικημένους γιά τήν ειρήνη.Σ' αυτό τό ζήτημα, πρέπει νά τό όμολογήσω, δέν είταν άπαιτητικός.

— Μιά άποζημίωσης και τίποτε άλλο, έλεγε... Γιά ποιό λόγο νά τους πάρουμε έπαρχίες ;... Δέ μπορεί κανείς νά κάνει Γαλλία γερμανικά μέρη.

Τάλεγε αυτά μέ σταθερή φωνή και έννοιωθε κανείς τόση άπόφραση στα λόγια του, μά τόσο ώραία πατριωτική πίστη ώστε δέ μπορούσε νά μη συγκινηθεί κανείς άκούγοντάς τον.

Ένω μεταξύ, ή πολιορκία προχωρούσε πάντοτε, όχι εκείνη του

Βερολίνου, άλλοίμονο !... Είταν ή στιγμή του βομβαρδισμού τού Παρισιού, των έπιδημιών, τής πείνας. Μά χάρη στις φροντίδες μας, τίς προσπάθειές μας, στήν άκούραστη σοργή που πολλαπλασιάζοταν γύρω του, ή γαλήνη του γέρου δέν είχε ταραχθεί διόλου. "Ως τό τέλος μπόρεσα και τού προμήθενα άσπρο ψωμί και φρέσκο κρέας, πράγματα που σ' έμάς είταν άπαγορευμένα και δέ μπορούτε νά φαντασθήτε τίποτε πύο συγκινητικό άπ' αυτά τά γεύματα του παπού, τά τόσο γωαστικά άΰα, δίπλα στήν εγγόννη του, άδυνατισμένη από τίς στερήσεις, ή όποια τού έδινε νά τρώη, νά πίνη, τού έτόιμαζε νά τρώη τόσα ώραία πράγματα άπαγορευμένα. Τότε έμφυσημένος από τό φαί ό γέρος, μέσ' στήν ζέση τής κάμαρης, ένψ ό βροιάς φυσούσε απέξω και τό χιόνι στροβιλιζότανε στα παράθυρα, θυμότανε τίς έκστρατείες του στο Βορρά και μάς διηγότανε γιά έκατοστή φορά τήν θλιβερή όπισθοχώρηση τής Ρωσίας όπου δέν έτρωγαν τίποτ' άλλο παρά παγωμένες γαλέτες και Μπαζιάν κρέας.

— Καταλαβαίνεις αυτό, μικρούλα ; έλεγε στήν εγγόννη του. Τρώγαμε άλογίσιο κρέας.

Νομίζω πως ή μικρή τό πολυκαταλάβαινε αυτό. Προ δύο μηνών κι' αυτή μονάχα άπ' αυτό έτρωγε... Άπό μέρα σέ μέρα ώστόσο, όσο ή άνάγκη έπλησίαζε τό έργο μας γινόταν και δυσκολότερο. Αυτή ή άπονάρκωσις όλων των αισθήσεων, όλων των των μελών που τόσο μάς είχε έξυπηρετήσει ως τώρα διαλύοταν. Δυό ή τρείς φορές οι τρομερές όμορφοντίες τής πύλης Μαγιά τον έκαναν ν' άναπηθήσει μέ τό αυτί στυλωμένο σάν κνηγετικό σκυλί άναγκαστώσαν νά δημοουργήσουμε μία μεγάλη νίκη του Μπαζιάν κρέας στο Βερολίνο προς τιμήν τής όποίας έπεφταν κανονίες στο μέγαρο των άπομιαών.

Μιά άλλη μέρα, που είχαν φέρει τό κρεβάτι του κοντά στο παράθυρο είδε πολύ καλά μερικους έθνοφρουρούς που μαζευνότουσαν στή λεωφόρο τής Μεγάλης Στρατίας.

— Τι είναι αυτά τά στρατεύματα; μάς ρώτησε και τόν άκούσαμε άκόμα νά μουγκρίζει μέσ' άπ' τά δόντια του :

— Τι χάλια που τάχουνε ! Τι στολή είναι αυτή !

Ευτυχώς δέ ζήτησε έξηγήσεις μά καταλάβαμε ότι στο έξής έπρεπε νά λάβουμε μεγάλες προφυλάξεις.

Ένα βράδι, καθώς έπήγα, ήρθε ή μικρούλα περίτρομη :

— Αύριο μπαίνουν, μου ειπε.

Η κάμαρη του παπού είταν άνοιχτή. Είταν φανερό πως τήν άκουσε. Μονάχα που έμεις μιλούσαμε γιά τήν είσοδο των Γερμανών τού Παρισι, ένώ α' τους σκεφτότανε τους Γάλλους, αυτό τό θριαμβευτικό γυρισμό που τούσαν καιρό τον περιμενε—τό Μάκ—Μαδόν ιά περναίε από τήν άνθροστολιόμενη λεωφόρο, και μέ τίς μουσικές, τό γιού του στο πλευρό του στρατιώτου, και α' τός ό γέρος συνταγματάρχης, στο μπαλκόνι, μέ μεγάλη στολή νά χαριτάει τίς τρύπιες σημαίες και τους αυτοκρατορικούς άετούς.

Ο δυστυχισμένος μπέρμα Ζουβ ! Είχε χωρίς άλλο φαντασθή πως θά έλαμε νά τον έμποδίσουμε νά παρισταθί στήν έλάνοδο των νικηφόρων στρατευμάτων μας, γι' αυτό όταν άκουσε νά λέμε : «Αύριο μπαίνουν !» δέ μάς ειπε τίποτε μά τήν άλλη μέρα, που τά προσωικά τάγματα έμπαιναν δειλά στή μεγάλη λεωφόρο άπό τήν πύλη Μαγιά προς τόν Κεραματικό, ή πόρτα του μπαλκονιού, άνοιξε σιγά κι' ό γέρος παρουσιάστηκε σ' αυτό μέ τό κράνος του, μέ δλη τή μεγάλη στολή του άρχαίου θωρακοφόρου του Μιλώ. Άναγοτιέμαι άκόμα ποιό προσπάθεια θελήσεως, ποιό άναπηθήμα ζωής τόν έσώκασε και τόν έντυσε έτσι. Έκείνο που είχε βέβαιο είχε ότι βρισκόταν στο μπαλκόνι, πίσω από τό κάγκελο, κατάπληκτος που έβλεπε τίς λεωφόρους τόσες ερημες, τόσες βουβές, τά παράθυρα των σπιτιών κλεισμένα, τό Παρίσι πένθιμο σά νεκροπαφείο, μέ σημαίες παντού, μά τόσο περίεργες—όλες άσπρες—μέ έρυθρούς σταυρούς ! Πουθενά ψυχή γιά νά προύπαντήσει τους στρατιώτες μας.

Γιά μία στιγμή νόμισε πως είχε γελαστεί.

Μά όχι ! κει κάτω, προς τή Θριαμβευτική 'Αψίδα άκούστηκε ένας μπερδεμένος θόρυβος και μία μαύρη γραμμή που προχωρούσε στήν ήμέρα που ξεμέρωνε... Έπειτα, σιγά σιγά, οι αιχμές των κρανών έλαμψαν, τά μικρά ταμπούδρα άρχισαν νά χτυπούν, και κάτω από τήν 'Αψίδα του 'Αστρου, ρυθμιζόμενο από τόν ήχο των βημάτων των συνταγματών, από τό κλάγγισμα των σπαδιών τό θριαμβευτικό έμβατήριο τού Σούμπερ άντήχησε !..

Είταν οι Πρώσοι !..

Τότε μέσα στή θλιβερή σιωπή τής πλατείας, άκούστηκε μία κραυγή, μία τρομερή κραυγή : «Στά όπλα !... Στά όπλα !... Οι Πρώσοι !...» Και οι τέσσερες πρωτοοδοναί τής έμπροσθοφυλακής των Γερμανών μπόρεσαν νά δουν, εκεί ψηλά, σ' αυτό τό μπαλκόνι, ένα ψηλό γέρο νά ταλαντεύεται, σαλεύοντας τά χέρια και νά πέφτει έξωρος. Αυτή τή φορά ό συνταγματάρχης Ζουβ είχε πεθάνει...»

Alphonse Daudet



Τού έτοίμαζε νά τρώη τόσο ώραία πράγματα.